

MAGAZYN

PL ISSN 9137-924P

Nr indeksu 35034

Kurier Szczeciński

16 stron!

PIĄTEK, SOBOTA, NIEDZIELA, 10, 11, 12 MAJA 1985 ROKU
Nr 91 (12 230) Rok założenia 1945 Nakład: 170 000 egz. Cena 10 zł

Dzisiaj obraduje Sejm

- ◆ Rocznicą zwycięstwa
- ◆ Rychliwej i sprawiedliwej
- ◆ Pięciolatka w Izbie

POSIEDZENIE SEJMU, rozpoczęte dziś o godz. 10, trwać będzie do późnego wieczora, z tego przede wszystkim powodu, że na listę mówców do punktu: pierwsze czytanie wariantów koncepcji Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na lata 1988-1990 oraz założenia Centralnego Planu Rocznego na 1986 rok — wpisało się ok. 20 osób.

Uroczystości w Warszawie

Dzień Zwycięstwa

JAK już informowaliśmy wczoraj uroczystości obchodzone 40 rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem niemieckim.

W Warszawie oddano hołd bohaterom walk o Polskę na wszystkich frontach II wojny światowej i w okupowanym kraju. Wie (Dokończenie na str. 3)

Wicepremier ChRL złoży wizytę w Polsce

WARSZAWA PAP. Na zaproszenie wicepremiera Janusza Obodowskiego w drugiej połowie maja br. złoży wizytę w Polsce wicepremier Rady Państwowej ChRL, Li Peng.

Po wiosennym remoncie

Ruszyła kolejka na Szyndzielnię

BIELSKO-BIAŁA PAP. Dziś po wiosennej przerwie — wznowiła normalną eksploatację kolejka linowa PKL z Olszówki Górnej na Szyndzielnię w Beskidzie Śląskim.

W czasie przerwy dokonano wymiany liny napędowej oraz przeglądu urządzeń wyciągowych oraz zmiany konserwacji z zimowej na letnią.

W tam. kolejka kursować będzie od godz. 9.00 do 17.30, a w czerwcu br. od 8.00 do 18.30.

ZBIEGA SIĘ to posiedzenie z 40-leciem zwycięstwa nad niemieckim faszyzmem. Wysoka Izba poświęca uwagę tej doniosłej dacie oznaczającej nie tylko zwycięstwo w wojnie, ale także zwycięstwo nad wojną, w wyrażeniu rządu, najwyższych władz politycznych, w manifestacjach społeczeństwa determinanta była właśnie wola przedłużenia pokoju w Europie.

Bezpiecznie i spokojnie chcemy żyć także pod własnym dachem. W tym kontekście należy rozpatrywać dzisiejszą informację (składana w Sejmie nie po raz pierwszy) ministra spraw wewnętrznych o aktualnym stanie bezpieczeństwa i porządku publicznym w kraju oraz rządowe projekty ustaw o zmianie niektórych przepisów prawa karnego i prawa o wykroczeniach oraz o szczególnej odpowiedzialności karnej. Proponowane zmiany zbliżyć mają wymiar kar do stopnia szkodliwości społecznej popełnianych czynów oraz usprawiających mają postępowanie

sądowe. Rychliwej i sprawiedliwej reagowanie prawa było zawsze zgodne z odczuciami społecznymi, choć oczywiście usuwanie zagrożeń społecznych, to nie tylko sprawa regulacji prawnych.

Pierwszy punkt programu, który skoncentrował uwagę posłów: plan pięcioletni i plan roku przyszłego. Potrzeby i możliwości (Dokończenie na str. 2)

Medycyna — wciąż najpopularniejsza

Matura i co dalej?

Mówią abiturienti z VI LO

W PONIEDZIAŁEK egzaminem pisemnym z języka polskiego rozpoczyna się matura, czas skupienia, napięcia i emocji dla tysięcy młodych ludzi i ich rodziców. Ten w ostatni zwykły egzamin kończący szkołę średnią (a niezbędny w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia) nie utraci jeszcze do końca swego „magicznego” znaczenia. Wciąż jeszcze jest czymś w rodzaju pasowania na inteligenta...

Jaki jest twój dodatkowy przedmiot maturalny? Co zamierzasz tu diawać i dlaczego?

(Dokończenie na str. 16)

Zaglądamy w przyszły tydzień...

DATA TYGODNIA: 14 maja 1985 r. — zawarcie Układu Warszawskiego.

11 maja jest 131 dniem roku. Słońce wzejdzie o 5.14, a zajdzie o 20.44.

17 maja jest 137 dniem roku. Słońce wzejdzie o 5.04, a zajdzie o 20.53.

IMIENINY OBCHODZĄ: 11 maja (sobota) — Ignacy, Franciszek i Jakub; 13 maja (niedziela) — Dominik i Pankracj; 13 maja (poniedziałek) —

(Dokończenie na str. 2)

W Stoczni Gdańskiej

Kolejne wodowanie

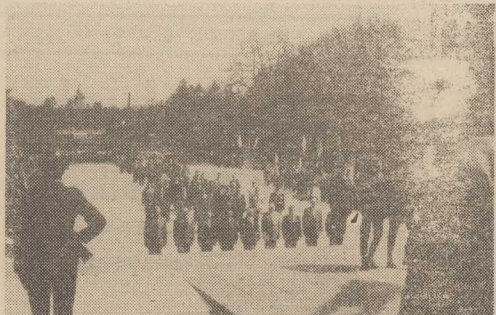
GDAŃSK PAP. 9 bm. w Stoczni Gdańskiej im. Lenina wodowany został nowy statek dla armatora radzieckiego. Na wodę spłynął holownik zaopatrzeniowy — „Nietle-gaz 32” budowany w ramach programu „szelf”. Statek o nośności 1000 DWT jest kolejną osmą jednostką tego typu zbudowaną przez gdańskich stoczniowców.

Szwajcaria

W niedzielę — na piechotę

GENEWA PAP. Okazuje się, że „zaraza” zawsze może się szerzyć. Otóż — według ostatnich doniesień prasy szwajcarskiej — mieszkańcy kilku niewielkich miejscowości w północnej części kraju postanowili w ślady Liechtensteinu i zakazać używania samochodów prywatnych w niedzielę, aby „dać przyrodzie odpocząć od gazów wytworzonych przez samochody”.

Jednak w ostatnią niedzielę dyscyplina znacznie zastraszona. Wszyscy mieszkańcy księstwa byli zatrzymani i musieli zostawić pojazdy mechaniczne w miejscu zatrzymania. Natomiast gościom zagraniczym proponowano albo dalsza wędrować pieszo, albo specjalne autobusy, lub też — pojazdy z zaprzęgiem.

CEREMONIA składania wieńców u stóp Pomnika Braterstwa Broni na Cmentarzu Centralnym. Foto: Z. Jodłowski

Na Pomorzu Zachodnim — hołd pamięci bohaterów

Apel poległych na Cmentarzu Centralnym

Wieńce i kwiaty od społeczeństwa

WCZORAJ, zgodnie z rozkazem ministra obrony narodowej, w wyznaczonych miastach kraju salw artyleryjski upamiętnił 40 rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem. Także i w Szczecinie 24 salwy oddane przez artylerzystów 12 Dywizji Zmechanizowanej im. Armii Ludowej stały się akcentem inauguracyjnym na naszym terenie uroczystości związane z obchodami tej doniosłej rocznicy.

młodzież szkolna i delegacja z klubów pracy. Po przeglądzie reprezentacyjnych pododdzia-

(Dokończenie na str. 2)

W rocznicę

Wielkiego Zwycięstwa

Spotkanie

w Konsulacie Generalnym ZSRR w Szczecinie

WCZORAJ w Konsulacie Generalnym ZSRR w Szczecinie odbyło się spotkanie poświęcone 40 rocznicy rozgromienia hitlerowskiego faszyzmu. Wzięli w nim udział przedstawiciele władz partyjnych i administracyjnych naszego województwa z I sekretarzem KW PZPR Stanisławem Miśkiewiczem i wojewodą szczecińskim Stanisławem Malcem. Na spotkanie przybyli też I sekretarze Komitetów Wojewódzkich PZPR i wojewodowie z Koszalina, Zielonej Góry, Pili i Gorzowa.

W przyjęciu wzięli udział członkowie korpusu dyplomatycznego Konsulatu Generalnego ZSRR w Szczecinie oraz dyplomaci z innych placówek dyplomatycznych akredytowani w naszym mieście. Byli wśród nich konsul generalny NRD — (Dokończenie na str. 3)

Ciepło, ale mogą

wystąpić burze

Kwitną magnolie

W POGODZIE na dziś meteorolodzy nie przewidują większych zmian w porównaniu z dniem wczorajszym. Niż, pod którego wpływem znajdujemy się od 3 dni, powoli wypełnia się i słabnie, a jego centrum znaj-

(Dokończenie na str. 2)

Udana operacja przyszczenia dłoni

OLSZTYN PAP. Udaną operacją przyszczenia prawej dłoni 18-letniej Jadwidy Z., pracownicy Mazurskiej Szpitala Przemysłu Siatek w Morągu, odciętej w nadgarstku gilotyna do ścinania siatek — dokonał zespół lekarzy z oddziału ortopedii Szpitala Wojewódzkiego w Olsztynie pod kierownictwem dra med. Antoniego Dukiewicza. Po pierwszym etapie operacji, w którym przywrócono krążenie krwi, poszywano nerwy i część ścięgien, stan zdrowia pacjentki jest — zdaniem lekarzy — dobry. W powtórnej operacji — za kilka tygodni — nastąpi zszycie pozostałych ścięgien (oginaczy). Istnieje szansa, iż młoda dziewczynka będzie mogła w pełni władać ręką.

Polska smuga cienia

„CÓRKA zaginęła w powstaniu, tak przypuszczam. Własnymi rękami odgarniałam włosy z wielu twarzy ekszhumowanych, szukając jej pomiędzy poległymi we wszystkich miejscach Warszawy. Lokarze mówią, że nam obsesję, głębiej to nie jest prawdą. Ja tą ciagle widzę taką dziewczinę jeszcze piękną, rozmawiam z nią i idąc ulicami szukam wśród żywych. Może? Wyplakalam oczyma... Gdyby żyła... Mato to ludzi wtedy straciło rozum? Po tych ranach, postrzałach, po tym koszmarze obłączenia, kanałów. To nie ja cierpię na amnezję. Gdybym ją spotkała, ją, albo wnuczkę...”

„Ojciec był wspaniałym człowiekiem, naukowcem, mieliśmy piękną bibliotekę, salony, służbę. W czterdziestym czwartym byliśmy już nędzarzami, wyprzedzono się wszystko, żeby ratować go z Oświęcimia...”

„Syna wzięli Niemcy. Taki miał mundur szkoleny i płakał, caturę mnie po rękach. Wróć, mówił, wróć matko, nie płaczcie...”

„Mąż poszedł na wojnę z Żywca, pisał potem do nas powiadomienia, że był już w Niemczech i idą do Belgii. Na tym ślad się urwał...”

Nic bardziej nie boli, jak wspomnienia tragicznych dni wojny i brak nadziei na odnalezienie jej ofiar. My, Polacy, niesiemy w sobie ów ciężar palących wspomnień przez wszystkie niemal lata naszego wieku, od walk w 1905 po żniwo II wojny światowej. Cała ta narodowa żołąba zamyka się katastroficzną liczbą kilkunastu milionów ofiar. I żyją jeszcze ci, co stracili swych bliskich pod Verdun i ci, co postawieni naprzeciwko siebie na granicach Golicji i Kongresówki nie chcieli zabijać, brat — brata...

Pamięć starych ludzi jest chyba najboleśniejsza, dla nich bowiem wszystko najgorsze zatrzymało się jakby w tamtej chwili, w jednym kadrze. Dopóki żyje pokolenie pamiętające okupację, wciąż jeszcze trwa w nim nadzieja, że po czterdziestu latach można będzie wojnę odebrać najpiękniejszą z isnień: człowieka zrodzonego z własnej krwi.

Według naszych statystyk 15 proc. polskich dzieci odwróconych zostało od rodzin. Ile do nich wróciło?

Od, choćby taka sprawa. W czasie wojny zagrożona obywatelka belgijska podurczyła pod warszawską kamienicą niemowlę, wierząc

w ludzkie serca. Przetwała tamnie lata, a zaraz po wyzwoleniu zwróciła się do PCK w Warszawie z prośbą o pomoc w odnalezieniu córki. Jedyny ślad identyfikacyjny, jaki mogła podać, to kolory pasów, jakimi przewiązala mały beczki. Ten ślad jednak doprowadził na właściwy trop. Skrzynka poszukiwana w radio, rozpytywania, anonsy w gazetach i. po niemal osiemnastu latach Belgijka wreszcie zaplakała w ramionach pięknej dziewczyny, wychowanej z

czyna przeprowadził pierwszą w swoim życiu rozmowę z własną rosyjską matką, w obecności tej drugiej matki, która go wychowała. Tamtej odebrano chłopca siłą przy selekcji w obozie koncentracyjnym...

W tysiącach, w setkach tysięcy przypadków, a jest ich ponad 7 milionów w latach powojennych, koniec poszukiwań zaginionych bywa znany.

Umartych zarejestrowanych w

któży w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

Mija czterdzieści lat, czas dwóch generacji, a jeszcze nie wszystkie tropy odkryto. Zawierucha się skończyła, zamieć pogostała, bo w dziejach człowieczych taka zamieć najczęstiej przewraca serce.

Są matki, które przez wiele lat nie potrzebowały kontaktu z zaginionymi swymi dziećmi, a dziś stare, bezradne, opuszczone przez niedyśszych kochanków, przyjaciół, nawet przez własne wy-

nich po latach ręce osób kiedyś im najbliższych.

W PCK moje rozmówczynie, bo głównie panie, od wielu lat, zawodowo poszukujące po świecie Polaków, mówią mi, aby nie osądzać pochopnie tych, co mieli krótką kiedyś pamięć, a dziś nagle ona im powróciła. To nie oni są winni. To wojna, ona rozstrząsała to, co wydawać się mogło złączone na zawsze. To ona zastąpiła dramaty i tragedie, do których ciągle jeszcze los dopisuje pointy. Tylko dobrociwa śmierć odbierze im sens.

I dlatego w wielu życiorysach ta wojna nadal trwa i nadal budzi sprzeciw, nienawiść. Przeglądając korespondencję z ostatnich lat, ileż tu podziękowań Katarzyna Piernikiewicz i Helena Nizium, zamieszkałe w Związku Radzieckim, dziękują za odnalezienie braci. Jerzy Kulokiewicz z Polski pisze o odnalezieniu przez PCK rodziny w Związku Radzieckim. Nio ma słów, aby wyrazić swoją radość i wdzięczność. Najszczęśliwsia, bywa, przyjeżdżają osobście, dziękując paniom za ich benedyktyńską cierpliwość i dociekliwość. Przyjeżdżają z Ameryki, z Afryki i z Australii, z RFN i z Hiszpanii, z całej Polski.

Rozmawiałam niedawno ze znanym psychologiem o właściwościach naszej polskiej duszy, ot taka sobie przyjacielska pogawrodka o tym, jak jest, a jak być mogło. I powiedział coś szalenie ważnego: jesteśmy narodem ludzi ogłądających się wstecz, wiecznie szukających swych korzeni, tradycji, hotubiących jej; jesteśmy po prostu narodem chyba najbardziej rodzinnym na naszym kontynencie. Tak jak starym, zwłaszcza w naszych czasach, potrzebna jest miłość rodziny, przyjaciół z lat młodości, tak młodym potrzebna jest pewna nadbudowa w postaci prawdy, podkreślam — prawdy — o losach dziadków, a nawet pradziadków, ojców i matkę. Czy jeszcze inaczej, potrzebne są wzorce najbliższych. A te właśnie wojna niszczy, a historia kształtuje tak, jak jej to wypada...

Nam te stare, poskręcane każenie rodzinne są potrzebne najbardziej. Posiadając je namacalnie udowiadamy sobie, że pochodzimy z głębi dziejów, że tworzymy. Ze pamiętamy o bliźnich, dobrych czy złych, kochanych czy zaledwie tolerowanych.

I dlatego trwa ta zamieć powojenna, najsilniej udukkumentowana w najbardziej szlachetnej insytlucji, która ma w herbie czerwony krzyż.

Halina LESZCZYŃSKA

Poszukiwany — poszukiwana

dala od Warszawy, w polskiej rodzinie.

Albo akcja wywozu polskich dzieci do Rzeszy przez Lebensborn, opisana we wstrząsającej książce „Szkoła janczarów”, autorstwa „Alojzego Twardckiego i Alfreda Hartmanna, uprowadzono w środku nocy z Rogoźna, a odnaleziono w cztery lata później w rodzinie Binderbergów w Kolbencji, w okupacyjnej strefie francuskiej. Przybrani opiekunowie nie chcieli oddać chłopca Polskiej Komisji Śledczej. Jego matka pisała: „...mój kochany Alojzy, ty urodziłeś się tutaj, pan i pani Binderberger nie są twym tatą i mamą, to są ludzie całkowicie obcy”... Alojzy, wychowany w niewoli do Polaków i — dla nich ostatnie odzyskany — wrócił

w wrześniu 1953 roku do Polski jako ostatnie odzyskana polskie dziecko. Powiedział: „Trzeba było lat, abym przestał nienawidzić Polaków, a potem Francuzów, którzy okupowali moje miasteczko, Kolbencję. Stałem się znów z Polakiem przez przypadek, ze względu na rodzinnych. Moja niemiecka matka już nie żyła, a moja matka polska wzywała mnie do powrotu. Pewnego dnia powróciłem więc”.

Tej prawdy o losach człowieka nie wymyśliłoby żadna, najbogatsza nawet pisarska fantazja. Jak nie wymyśliłoby historii pewnego porucznika milicji, który dopiero kilka lat temu, jako dorosły mę-

stwo i pół milionach mogił, w marle rodziny, nagle przypomniał sobie, że czterdzieści czy czterdzieści parę lat temu urodził ją jego ojciec. No więc? Jeśli ten człowiek żyje, trzeba go szukać przez PCK!

Są żony, które w ciężkich latach okupacji wiązały życie z innymi mężczyznami, bo taki akurat się trafił, podczas gdy mąż był na robotach, w okopach, na froncie. Wbrew ludzkim przewidywaniom i zabezpieczeniu wieść o zdradzie kochanej osoby docierała jak iskra i raz i raz w najbardziej nieoczekiwanych momentach. Nic więc dziwnego, że wiadomość nigdy nie odeszła do męża, który nigdy nie odzyskał się do swoich byłych żon. Zdradziec uraza przetrwała dziesięciolecia. I dziś PCK, nawet jeśli ma adres takiego poszukiwanego męża, nie udziela o nim informacji.

Sposób zdobywania informacji przez PCK, także w Międzyrodowym Czerwonym Krzyżu, jest wiele, oficjalnych i nieoficjalnych. Już w czasie kampanii wrześniowej PCK zgromadził ponad 80 tysięcy nazwisk ofiar wojny i tysięcy informacji o stratach w ranach, o jeńcach i przesiedlonych. Pierwsi powracający z niewoli i z przymusowych robót zgłaszali się do PCK po karty aprowizacyjne i zasiłki, opowiadali sporo. Tak tworzyły się kartoteki, istniejące do dziś. PCK małi swoje delegatury, np. w Niemczech, i stamtąd stano niektóre informacje o Polakach przebywających wówczas za granicą. Dziś szuka się osób zamieszkałych w kraju dla osób pozostających za granicą i odwrotnie. Szuka się zwłaszcza tych,

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

którzy w latach zawieruchy ostatnich wojny byli niepełnoletni lub zupełnie mali.

Kłopoty i szanse Polczyna-Zdroju

OKOŁO 10 proc. ogólnokrajowej bazy lecznictwa uzdrowiskowego znajduje się w woj. koszalińskim. Baza ta koncentruje się głównie w rejonie Kołobrzegu i Polczyna-Zdroju. Ta druga miejscowość jest znanym uzdrowiskiem już od 1688 r. Polczyn-Zdrój posiada ponad 1000 łóżek, w tym ponad 600 sanatoriów w 3 sanatoriach — szpitalach, leczących schorzenia reumatyczne, narządu ruchu, choroby zawodowe oraz neurologię. Polczyn znany jest w kraju z leczenia powikłań ginekologicznych oraz bezpłodności kobiet. Krający po Polsce nawet powiedzenie „Chcesz mieć córkę albo syna jedź się leczyć do Polczyna”.

Dobre wyniki w leczeniu różnych chorób uzyskuje się dzięki kąpielom i okładom borowinowym oraz wodzie mineralnej i klimatowi. Te walory przyniosły uzdrowisku potężny skłemu stawu w kraju, ale 297-letnia historia raczej mu szkodzi niż pomaga w dalszym rozwoju. Siedem pawilonów sanatoriów, które uzdrowisko posiada, wzniesionych zostało przed 100 laty z zastosowaniem pruskiego muru. W ostatnich 40 latach Polczyn niestety nie nowego nie otrzymał.

Starość budynków daje o sobie znać i jest coraz dotkliwsza dla uzdrowiska, mimo ciągłych remontów. W rezultacie w tym roku lub w przyszłym w myśl zaleceń ekspertów technicznych, 2 sanatoria „Lechia” i „Irena” wyłączone zostaną z eksploatacji, co oznacza utratę 260 łóżek i 140 miejsc pracy. Leczenie kuracjuszy przebiega jednak bez większych przeszkód. Jest bowiem dobrze rozbudowana

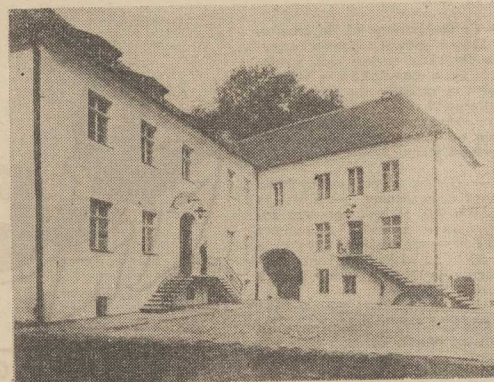
baza zabiegowa i, rzecz interesująca, po kapitalnym remoncie zakładu przyrodolecznictwa go w szpitalu „Griff” zdolność zabiegowa wszystkich tego typu zakładów wykorzystywana jest tylko w 70 proc. A więc są duże rezerwy w leczeniu, bo brakują łóżek.

Aby w pełni wykorzystywać możliwości lecznicze Polczyna-Zdroju trzeba by wybudować nowe sanatorium o najmniej 200—300 łóżkach. Niestety, program rozbudowy uzdrowiska w Kołobrzegu i Polczynie — na lata 1976—1980 — pozostał w sferze marzeń. Program opracowany w ub. roku jest bardziej realny, trzyma się ziemi i jest szansa, że jego realizacja poprawi warunki lecznictwa zarówno w Kołobrzegu jak i w Polczynie.

W tym roku zakończy się budowę domu rotacyjnego dla pielęgniarek, co zwolni 60 miejsc sanatoriów. Przeprowadzony zostanie remont dwóch sanatoriów. Wraca się do koncepcji rozpoczęcia w 1986 r. budowy sanatorium „Kombatant” o 360 łóżkach.

I jeszcze jedno. W opracowaniu Urzędu Wojewódzkiego w Koszalinie pt. „Stan i zamierzenia rozwojowe lecznictwa uzdrowiskowego w woj. koszalińskim” z ub. roku, czytamy m.in. — „Z chwilą wprowadzenia reformy gospodarczej PPU Polczyn-Zdrój nie jest w stanie bez dotacji sam sfinansować budowy obiektów sanatoriów”. Jak na razie fundusz rozwoju Polczyna wynosi rocznie 15 mln zł i wystarcza tylko na przeprowadzenie najpilniejszych remontów.

Eugeniusz BUCZAK

JEDNA z atrakcji turystycznych w Polczynie-Zdroju jest zabytkowy Zamek, piecizolowicie zrekonstruowany i odbudowany przez Szczecińskie Pracownice Konserwacji Zabytków. Mieści się tu obecnie Miejska Biblioteka Publiczna. Na naszym zdjęciu — skrzydło północne i zachodnie widziane z dziedzińca zamkowego.

SERIAL o Isaurze ma tylu zwolenników co przeciwników, ale... oglądają go wszyscy. Po każdym odcinku długa cięgną się dyskusje, w których niewątpliwie po mocny okaże się poniższy tekst, który zamieszczamy za „Kulisami — Expressem Wieczornym” (z pewnymi skrótami). Oto dawna Brazylia z bliska i w tym kontekście ocena serialu dokonana przez znawcę zagadnienia...

— OD RAZU POWIEM, że będę bronił „Niewolniczy Isaury” — mówi już w progu Roman Samseł. — Przynajmniej bez żadnych nacisków, oglądam ją choć nieręcznie, ale z zainteresowaniem. Jest to serial na podstawie dzieł wiceministra kultury Bernarda Guimaraesa. Powieść z nurtu romantycznego i trzeba przyznać, że realizatorzy serialu postarali się o przeniesienie nastroju powieści na ekran.

— Czy powieści wysokiego lotu i czy typowej dla tamtego kontynentu i tamtego czasu?

— Poziom zależy od tego, jakie będziemy doń przykładali kryteria. W czasie, w którym książka powstała była uważana za jedną z lepszych pozycji. Dziś trochę trąci myśką, trochę bawi dawno zarzuconym stylem narracji. Ale np. Guimaraes jest rówieśnikiem Innego pisarza — Kubańczyka Cirilo Villaverde, którego powieść ukazała się na naszym rynku. „Cecilia Valdes” traktuje o podobnych sprawach czarnych niewolników na Kubie.

Gdy się chce ferować wyroki, trzeba też pamiętać, że czas od odkrycia Ameryki aż do XIX wieku to okres ostrej kolonizacji, osadnictwa trudnego, bo obfitującego w niebezpieczeństwa, bo obfitującego w niebezpieczeństwa i nieznanego klimatu, agresywnej przyrody, walk z prawowitymi właścicielami tych ziem — Indianami, a także okres, gdy o wpływy na kontynencie latynoamerykańskim walczyły dwie potęgi — Portugalia i Hiszpania. Od czasu do czasu do walki o niezmiernie bogate kraje włączyli się Francuzi i Holendrzy. Trzeba też wziąć pod uwagę, że przez 3 wiekami na obszarze pod dominacją Hiszpanii, a część Brazylji znajdowała się także w ich rękach, było to zakaz uprawiania literatury powieściowej, aby idee europejskie nie przenikały na tamten kontynent. Sąd począwszy od XIX w. po dziś, w literaturze iberoamerykańskiej dominującym motywem jest nawrót do historii, do własnej odrębnej obyczajowości. Bardzo ciekawym przykładem jest powieść najbardziej znanego w Polsce Gabriela Garcia Marquez, Julio Cortazara, Maria Vargas Llosy. (...)

— Tu dochodzimy już do czasów, w których prawdopodobnie rozgrywa się akcja serialu. Jak wyglądało życie niewolników w XIX wieku? Czy zmieniły się warunki ich bytowania? Realizatorzy „Niewolniczy Isaury” mało kadrow poświęcają na pokazywanie życia czarnych na plantacji.

— Warunki życia czarnych do czasu akcji „Isaury” — a jest to połowa XIX stulecia, bowiem zaczynają się ujawniać zwolennicy abolicji — nie zmieniły się prawie w ogóle od wieku XVI. Terror psychiczny i fizyczny jakby jeszcze wzrósł.

Okrucieństwo polegało m.in. na tym, że prawie każdego dnia wybierano na wyroki niewolników pod pretekstem. I nie dlatego, że dopuścili się jakichś niesubordynacji, ale o tak, na wszelki wypadek, aby zastraszyć, uprzedzić wszelkie myśli o buncie czy ucieczce. Sposoby karności też stały się bardziej wyrafinowane, zakazywanie w dyby, zakopywanie w ziemi, chłosta, szczególnie brutalna, bo wykonywano na z dżik zaciętością i satysfakcją.

Murzyni karmieni byli głodowymi racjami, najczęstszym fasolą, a ponadto jedli to, co udało im się urwać z drzew lub wysoczyć z trzciny cukrowej. Charakterystyczne — jedli ziemię — piszą o tym Amado, Marquez. Robili to z głodu choć nie tylko. Niektórzy stawiają hipotezę, że ziemia traktowana była jako środek przeczyszczający, zwalczający powszechną robaczycę.

Kraj Isaury

Z Romanem Samselem rozmawia Małgorzata Mokrzycka

Jeśli do tego dodamy, że mieszkali w tzw. chosach, czyli czyns na kształt wiat bez ścian, a tylko z dachem z liści i legowiskami zawieszonymi na kółkach w obrobie przed wejściem, mamy obraz prawie pełny. Zobaczyć klimat, pracować 16 godzin, kary cielesne doświadczali Murzynów. Ale białe plantatory i właściciele kół mieli stałe dostawy nowych. (...)

— WSPOMNIEM pan o większym terrorze wobec niewolników, o nadsztychnej przyjemności w znaniu się nad nimi. Z czego to wynikało?

— Proceder zwożenia czarnych do Brazylji trwał już ponad dwa wieki. Zmieniła się samoświadomość niewolników. Na plantacjach, mimo potwornej śmiertelności, rodziły się dzieci, to były już tubylcy. Traktowani nieludźko Murzyni próbowali się bronić — ich metody nie były łagodniejsze — najczęściej było to podpalanie fared. Przygotowanie spisku było o tyle łatwiejsze, iż zarządcy rzadko znali języki, lek przed spiskiem, czasem lek przed „czarnymi” Murzynów wywalał agresję. Ona zaś powodowała ostrzeżenie rygoru. Tworzyła się spirala. Okrucieństwo — strach —

cy, Japończycy i oni również dołożyli cegiełkę swojej rasy. Ci Brazyljczycy o przedziwnym zęsto pochodzeniu i najrozmaitszych przodkach tworzyli nową warstwę, ale warstwę biedaków. Do nich najszybciej przemówiła docierająca powoli idea Rewolucji Francuskiej. Wreszcie trzeba pamiętać, że zarówno pierwszy osadnicy, jak i ich potomkowie trwali w nieustannej walce o ziemię, o bogactwa, a żadna walka nie sprzyja łagodności charakterów, wyrozumiałości dla bliźnich, samarytanstwu. Przybywali do Brazylji wiały nowi ludzie z Europy, a ziemi nie było więcej. Np. gdy w 1870 r. przypłynęło do Brazylji 16 polskich rodzin — otrzymały 40-hektarowe działki, ale w dziankach Pa rany. A jak wygląda karczowanie dzungli? Kto w niej nie był, nie jest w stanie sobie wyobrazić.

— Jednak w 1888 roku nastąpiło zniesienie niewolnictwa.

— Tak, oficjalnie tak. Nieoficjalnie trwało jeszcze długie lata. Dziś nie ma niewolnictwa i nikt nikomu nie przychodzi do głowy takie porównanie, gdy zobaczy na ulicy białą dziewczynę i idącą za nią pół kroku z tyłu czarną młodszą torbę. To tylko panienka i jej służąca.

Niewolnictwa nie ma, ale biała została ogłoszona prawie sto lat temu. W zeszłym roku na lotnisku w Londynie widziałem człowieka, który miał wypalić pięciec. Tak znakował swoich służących Somoza.

okranach oglądamy fikcję, niemalże doskonałą, egzotycznego środowiska.

— Tak, ale ta fikcja, fałszuje historyczną rzeczywistość. Nie pokazuje nam ani prawdziwego życia niewolników, ani szerszego tła społecznego. Jest w niej tylko romans w nie najlepszym wydaniu.

— Ale to nie ma najmniejszego znaczenia. Nasza Trylogia to też fałsz historyczny. A jednak funkcjonuje do dziś. Wszelkie próby, a było ich niemało, odkłamania Trylogii nie powiodły się. Istnieje w nas i pewnie będzie istniał w następnych pokoleniach świat stworzony przez Sienkiewicza.

— Czy pana nic nie razi w „Isaurze”? Niczego sfalszowanego pan nie widzi?

— Widzę. Po pierwsze i po ostatecznie — Isaura nie mogła być biała. Musiała mieć domieszkę krwi kolorowej. Inaczej nie byłaby niewolniczką. To tyle. A co do reszty? Mogło być i tak, jak to jest pokazane. Czy w każdym filmie mamy doszukiwać się zwiędzia rzeczywistości? Na Boga, nie!

Natomiast wśród klas średnich tak. A w klasie o obliczu społeczeństwa decydują te właśnie klasy.

— POZOSTAJE mi zaatakować z ostatniej flanki. Kryteria artystyczne.

— Są ulotne. To, co podoba się jednemu, inny odrzucając w strzęp. Co to są kryteria artystyczne? Nigdy i nigdzie nie były stałe, sztywne, wypunktowane w reżymach. Są artyści, którzy szukają inspiracji na śmietnikach i cóż w tym złego. Nieciągły, a bar dzo modny poeta. A Bursę porównać zachód słońca do zalewu w lokalu i kategorii i co? Ma się to wszystkim podobać? Dlaczego usiłujemy innych przerobić na własną modę. Jeśli ktoś lubi land szafy, nie wcinamy mu abstrakcji nad łóżko, bo i tak po ciuchu zwiesi matkację „dobra żona o biad podo”. Wyjdzie mi się, że jeśli książka, film, serial, pobudzi do myślenia o tym, co dobre, a co złe, to jest połowa sukcesu. A jeśli w dodatku obudzi drgnienie serca, to sukces. Może to paradoksalne, ale dla mnie jest to w dzisiejszych czasach jedyny miernik. Przecież nie jest wykluczone, że ten sam telewizor wprawił w odcinki „Isaury” będzie również zachwycony „Zmierzchem bogów”, wybitnym dziełem Viscontiego.

— Niemniej, jak powiadają, telewizja ma kształtować dobry smak.

— Telewizja to magia, a nie szkółka niedzielna. Niedobra to telewizja, która bez przerwy chce widzów edukować, korygować ich gusty, dźwigać na wyższy poziom. Pozwólmy telewizji nas także bawić, wzruszać, pozwolić na chwilę relaksu i na tę „watę dla oczu”.

— JAKA jest dzisiejsza Brazylia?

— Wspaniała, urzekająca. Jest mi mo horrendełowo zadłużona 100 miliardów dolarów, co w niektórych możliwościach. Ma niezdane bogactwa naturalne i nieprawdopodobny wosmistrzyny napełniony. Rozwija się przemysł potężny — motoryzacyjny, energetyczny. Ma również znakomitą organizację. Mimo wszystkich przeciwności, nie są tam nie spełnia, ani komunikacja, ani prasa, dostarczana do najdalejzego zakątka kraju o powierzchni 8,5 mln km kw. Obecny ewolucyjny i demokratyczny rząd na pierwszym miejscu stawia likwidację nierówności społecznych, nie abstrakcyjnie, ale do tego stopniowo żywność nie jest droga, miliony chodzą głodne, bo wem ich dochody nie sięgają minimum. Nie ma tam było w Brazylji rasizmu w wydaniu północnoamerykańskim. Czarni mówią o swoim kolorze skóry z dumą, choć istnieje spory snabizm na białych. Awansem towarzyskim jest chodzenie z białym chłoniakiem, małżeństwo z białą kobietą. Jeśli można mówić o rasizmie, to tylko o ekonomicznym. Tam Murzynem nie jest czarny, tam Murzynem jest ten, który mieszka w faveli. Favela znaczy dzielnica nędzy.

Z dawnych czasów pozostało okrucieństwo. Walka o pieniądź, bogactwa — to walka nie przebiegająca w srodkach. Nie tylko w Brazylji, w całym tamtym świecie. W Gwatemali morduje się Indian, bo w Gwatemali, która zajmuje, jest rokiem w Muko Grosso dawno Indianom pakier z arzenkiem, bo ziemia kryje cenne minerały. Fawela po prostu podpała się — bo to skupiska tysięcy lepianek i blaszanych domów, gmachy reprezentacyjne, centra rozrywki. A miasta południowa rozrastają się w niewiarygodnym tempie. Ciągnie w ich kierunku nieprzerwanym strumień ludzi uciekających z północno-wschodnich terenów wiecznej suższy. Ma ten obszar swą własną nazwę — sertón — co znaczy pustkowia, bezludzie, nawiedzone posuchą.

Nędzarze pracujący jak niewolnicy za kilka kruceroz tworzą własne getta i biada temu, kto tam się znajdzie, jest ich wrógiem i łupem. O rozmiarach nędzy świadczą wymownie liczba 18 mln dzieci bezdomnych. W końcu nie byłby męczeński, gdybym mówiąc o Brazylji nie wspominał o kobietach. Wielowiekowa mieszanina ras i krwi dala kobietom niepowtarzalną urodę. No, bo jak można przeżyć obójnie obok dzwicznych o kręconych czarnych włosach, z zielonymi skośnymi oczami. Kobiety Brazylji to zjawisko fascynujące, doprowadza o wiele piękniejsze niż niewolnica Isaura.

— O DZISIEJSZEJ Brazylji będziemy jeszcze mówić, ale na początku naszego spotkania zapowiem dzieła pan obronę Isaury. Jak można bronić tego serialu?

— Najlepszą obroną serialu jest jego odbiór masowy i entuzjastyczny. Ten film po prostu wciąga i to bez względu, pod jaką szerokością geograficzną jest pokazywany. Ma swój wewnętrzny rytm i on powoduje, że miliony ludzi sięgają do gałki telewizora. To jest tak jak z coca-cólą, bywają lepsze napitki, ale coca-colla ma to coś.

Czytałem gdzieś, że „Isaura” stworzyła nam, Polakom znaczący trudności życia zastępczą rzeczywistość. To bzdura. Nikt przy zdrowych zmysłach ani na chwilę nie zapomina, gdzie żyje i co go otacza. A to, że poddaje się pewnemu mistorium, to już zupełnie inna sprawa. Realizatorom serialu udało się stworzyć powną rzeczywistość artystyczną. I tego nie wolno im odbierać.

— Co to znaczy rzeczywistość artystyczna? — Jest to zastosowanie pewnych środków wyrazu, nie mających nic wspólnego z publicystyką, ani retoryką, które tak chętnie wiskamy do każdego filmu. Na

WIOSENNA dziewczyna i architektura... Takie zdjęcia będzie można robić już niedługo. Gdy tylko zrobi się ciepło, fotografatorzy wyruszą w tzw. plener, by uwiecznić na kliszę wszystko co jest piękne. Chcemy pomóc wszystkim fotografującym, będziemy w tym miejscu udzielać rozmaitych porad a także oceniać nadsyłane do redakcji zdjęcia. O szczegółach napiszemy wkrótce, gdy tylko pogoda będzie prawdziwie wiosenna.

Recepta na urodę

Wiosenna cera

OTRZYMALISMY ostatnio kilka listów od naszych Czytelników z prośbą o napisanie na temat pielęgnacji cery wiosną. Na postawione w tych listach pytania odpowiada Iwona Kolaż.

POCZĄTEK wiosny, który jest okresem wielu pogodowych anomali, częstych zmian temperatury, dużej wilgoci, zbiega się niestety dość często z charakterystycznymi dolegliwościami na skórze. Jej kolor podobnie jak śnieg w czasie wiosennych roztopów jest szary i niemily. Czasami skóra łuszczy się i swędzi, pojawiają się wypryski. Bardziej niecierpliwi próbują je usuwać, wyciskając niefachowo, a przy okazji kancerując narządki. Pozostawione po takich zabiegach niezdezynfekowane zaskórniki zamieniają się czegłęboko w skórę, a zmieszane z ognisko zapalne i dochodzi nieraz do zainfekowania całej skóry nie tylko twarzy, ale i karku. Wystawienie w takiej sytuacji twarzy na działanie mocno już operujących promieni słonecznych może narobić jeszcze więcej szkody. Małe skóry, Niestety, szpeczące

twarz zaskórniki najlepiej usuwać w gabinecie kosmetycznym. W domu zabieg ten można przeprowadzić pod warunkiem uprzedniego bardzo dobrego rozpułchnienia cery (np. maseczką ziołową albo z rozpułchnionych płatków owsianych) i późniejszego dokładnego przemycia całej twarzy spirytusem salicylowym lub innym płynem ściągającym. Zwracając się do mnie pacjentki z pytaniem czy po jednym zabiegu należy przystąpić do kolejnego? Przemyślenie nie ma. Po jednokrotnym higienicznym oczyszczeniu skóry zaskórników w przyszłości nie przędźcie, ani pory nie szerszą się. Skóra natomiast będzie na pewno jaśniejsza (pozbawiona czarnych punkcików — zaskórników) i gładsza. Uspokojony zostanie proces przemiany materii i odychania skóręgo przez co cera odzyska ładniejszą, zdrowszą, różową barwę.

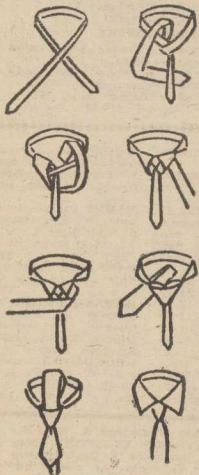
SYN aktora oblatł maturę. Wysłał telegram do ojca, kręcącego film w innym mieście: „Jury zafascynowane stop proszę o bis”.

Warto wiedzieć

- ◆ DO przyrządzenia miasa surowego powinna być oddzielna deseczka, której nie należy używać do krojenia wędliny, sera i innych produktów gotowych do spożycia.
- ◆ Do krojenia pomidorów, siekania czosnku, cebuli, zieliny, ryb należy używać deseczek szklanych lub laminowanych.
- ◆ Jaja przed rozbiciem, szczególnie te przeznaczane do spożycia na surowo (do majonezu, kremów), należy zawsze umyć, skorupki ich są zanieczyszczone różnego rodzaju drobnoustrojami.

Wiązanie krawata — to też sztuka

KRAWATY wciąż modne. Okazuje się jednak, że wiązanie krawatów, nie jest umiejętnością powszechną, nawet wśród panów. Spieszmy więc z pomocą — ry sunki są tak precyzyjne, że opis wydaje się zbyteczny. Wystarczy dokładnie się przyjrzeć i cierpliwie powtórzyć.

Ze sztambucha prababki

Mowa kwiatów (c.d.)

Mięta była niezwykle stosowna w sytuacjach bez wyjścia, kiedy to mówiło się o „dostaniu kosza”, mogła też znakomicie pomóc w — że użyję tu współczesnego wyrażenia — wycofaniu się z układów, kwiat mięty komunikował bowiem: „zachowam wspomnienie i nadzieję”. Mimoza lubiana przez nieśmiały — jej wręczenie oznaczało — „skrywam swe uczucia”. Być może do nadania kwiatom mimozy takiej właśnie znaczenia przyczyniły się jej przysłowiowa delikatność, wrażliwość i potrzeba niezwykle starannej pielęgnacji. Mirt używany był do wianków ślubnych i od wieków symbolizował niewinność oblubienicy. Wręczony podczas spotkania, bądź przesłany komuś przez posłańca był dowodem kryzysu i kresu wytrzymałości nadawcy, gdyż oznaczał: „jakże często doświadczasz mojej miłości”. Jeśli tylko nie przysłało go zbyt późno — podobno skutkowało.

Jeżeli mirt wyrażał zaniepokojenie o przyszłość związku, w którym jedna ze stron pozwalała sobie na zbyt wiele, narecz formułował zarzut bez ogródek. Bukiet złożony z tych kwiatów oskarżał jednoznacznie adresata: „jesteś bez serca”.

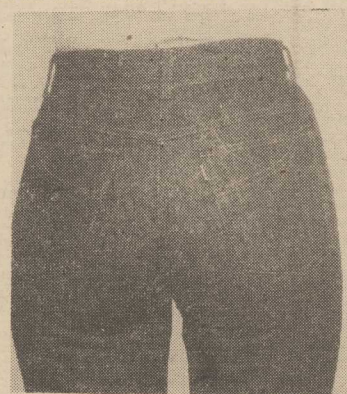
O modzie inaczej

Dżinsy szkodzą!

DO znanych chorób, dawno zbadanych przez medycynę, moda XX wieku dorzuciła swoje. O dżinsach wiadomo już np., że stały się noszonym powodem choroby skóry. Obecnie lekarze stwierdzają, że coraz więcej młodych ludzi skarży się na odętywanie w nogach i w krzyżu. Okazało się, że wspaniali oni noszą obcisłe dżinsy, a stałe „ściśnięcie” zmusza receptory nerwowe do wysyłania odpowiednich sygnałów alarmowych do mózgu. U osoby noszącej dżinsy powstaje odczucie odętywania, a nawet martwicy dolnych kończyn i krzyża.

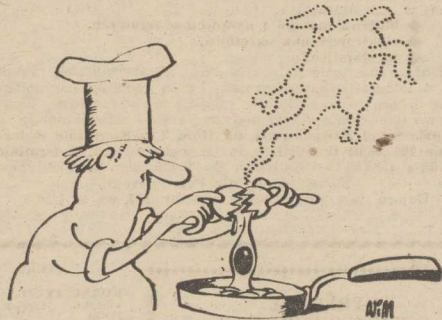
To samo dzieje się z dziewczętami i kobietami noszącymi wysokie, szalenie przylegające do nóg botki. Po raz pierwszy takie odętywanie obwina na kobiety stwierdzono jeszcze w latach II wojny światowej, kiedy Brytyjkom, które ustąpiły do brigad pracy, przydzielono wysokie żołnierskie buty na sznurówki, nazwane butami wellingtonskimi. Wiele z nich zaczęło skarżyć się na odętywanie w krzyżu. Lekarze zalecili wówczas obcięcie butów o 3—4 cm.

Obecnie wszystko powtarza się, jednak już na masową skalę. Szczególnie często z tego powodu zwracają się do lekarzy dziewczyny i kobiety średniego wzrostu, którym modne botki sięgają do kolan i wyżej. Recepta dla

wszystkich jest jednakowa: trzeba nosić krótsze buty.

Inna choroba rozpowszechnia się szybko wskutek noszenia... okularów przeciastonecznych. „Gwiazdy” kina i estrady uczyniły z tych okularów swego rodzaju akcesorium wygładu współczesnego człowieka odnoszącego sukcesy. Naśladują to ich wielbiciele. Objawiają się w przybliżeniu takie same, jak u osób noszących dżinsy i botki. Pojawia się odczucie odętywania policzków i nasady nosa. Jeśli człowiek nie przestanie nosić ciemnych okularów, po kilku tygodniach neuroza przenosi się na nos i wargi.

Kulinarja

Dziś — omlet

DZISIEJSZE „Kulinarja” poświęcimy omletom. Choć

u nas preferowane są raczej jajecznice, to warto spróbować tego starojsobu przyrządzenia jajek. Poniżej podajemy kilka przepisów na omlety o różnych smakach. Warto spróbować!

OMLET ZWYCZAJNY

Utrzeć 3 żółtka, dodać jedną łyżkę mialkiego cukru, pół łyżeczki mąki, jeszcze raz dobrze utrzeć, dodać ubite białka na pianę, lekko wymieszać. Wlać masę sklarowanego na patelnię, zasmażać na złotu i jak się zacznie ciasto rumienić zwinąć je na patelnię w rolkę, przewrócić, jeszcze podpiec, wyłożyć na talerz i posypać cukrem lub ubrać konfiturami. Można go także piec w piecu, a opeczyć się zaraz trochę z wierzchu.

OMLET Z KONFITURAMI

Gdy omlet gotów, włożyć w środek łyżkę konfitur bez syropu, najlepiej wiśniowych lub marmalady i złożyć oba brzoje do środka jak wyżej; przed podaniem posypać cukrem.

OMLET Z SZYNKĄ

10 dkg chudej szynki pokrajać w kwadratowe kawaleczki, włożyć w środek omletu, wysypać już mniej soli, dwie szczypty pieprzu i zasmaż jak poprzedzając wyżej. Tak samo można kłaść w środek ser parmezan a nawet kawior.

